

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Buitengebied 2010, Rhenen

Voorlopig Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

31 maart 2011 / rapportnummer 2389-110
(zonder bijlagen)

1. Voorlopig oordeel over het MER

De gemeente Rhenen gaat haar bestemmingsplan buitengebied herzien. Omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag is de gemeenteraad van Rhenen.

De Commissie heeft op verzoek van de gemeente advies¹ uitgebracht over de reikwijdte en detailniveau. Hierin heeft de Commissie aangegeven welk de in haar ogen belangrijke milieu-informatie voor dit plan-MER is. De Commissie constateert dat een groot deel van het advies niet is overgenomen. In het MER is niet gemotiveerd waarom het advies op belangrijke punten niet is opgevolgd.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder de Commissie²) signaleert bij toetsing van het plan-MER een aantal tekortkomingen, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. Het betreft de volgende onderdelen:

- de vertaalslag van het beleidskader naar randvoorwaarden voor het plan;
- de inhoud van de vergeleken alternatieven;
- de onderbouwing van de referentiesituatie en autonome ontwikkeling;
- de milieugebruiksruimte voor ammoniak, geur en luchtkwaliteit (fijn stof);
- en de effecten van het plan voor natuur, landschap en cultuurhistorie / archeologie;
- de effectbeoordeling en de op basis hiervan getrokken conclusies.

Verder ontbreekt in het MER een Passende beoordeling, zonder dat aannemelijk is gemaakt dat significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

Dit leidt er toe dat het MER in deze vorm onvoldoende milieu-informatie biedt om de besluitvorming te ondersteunen en kader te bieden aan vervolgplannen en -besluiten.

De Commissie adviseert **een aanvulling op het plan-MER op te stellen** met daarin de in hoofdstuk 2 genoemde punten, voordat het besluit wordt genomen.

Het bevoegd gezag heeft de Commissie verzocht de advisering op te schorten om de initiatiefnemer in de gelegenheid te stellen op korte termijn een aanvulling op het MER te maken. De Commissie zal vervolgens een definitief oordeel geven over het MER en de aanvulling daarop.

---

¹ zie www.commissiemer.nl advies nummer 2389-29

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de door bevoegd gezag toegezonden zienswijzen en adviezen.

2. Toelichting op het voorlopige oordeel

2.1 Scoping MER

Het vast te stellen bestemmingsplan vervangt 70 vigerende bestemmingsplannen. Uit het MER wordt niet duidelijk wat er met deze 70 bestemmingsplannen mogelijk werd gemaakt en wat er in het nog vast te stellen bestemmingsplan nu wel en niet mogelijk gemaakt wordt. In het MER (pagina 19) is aangegeven dat de gemeente met dit bestemmingsplan sturing wil geven aan nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Dit is niet vertaald naar een (integrale) visie op de gewenste ontwikkelingen. Het is niet mogelijk om te beoordelen of met het plan de gestelde doelen (pagina 21)³ kunnen worden bereikt.

Ten aanzien van het beleidskader en wet- en regelgeving constateert de Commissie dat er in het MER alleen een overzicht is gegeven van het beleid op de diverse thema's, maar geen vertaalslag naar concrete randvoorwaarden voor het plan. In het bestemmingsplan is wel een summiere vertaalslag gemaakt. Dit leidt ertoe dat het niet duidelijk is of het plan zoals in het MER is uitgewerkt, past binnen de randvoorwaarden uit het beleidskader en wet- en regelgeving.

2.2 Alternatieven en referentiesituatie

In het MER worden drie alternatieven afgezet tegen het zogenoemde nul-alternatief (referentiesituatie): een "multifunctionele landbouw" alternatief, een "intensivering en schaalvergroting" alternatief en een "natuurlijke natuur" alternatief. De Commissie constateert dat de inhoud van de alternatieven zo globaal is beschreven dat niet duidelijk is waar welke activiteiten in het plangebied kunnen worden ontwikkeld.⁴ De onderbouwing van de totstandkoming van deze alternatieven ontbreekt.

Het MER dient inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan. De Commissie constateert dat niet duidelijk wordt of er in het MER inderdaad een worst case scenario is beschouwd. Daarnaast is niet duidelijk hoe realistisch de alternatieven zijn in relatie tot de beschikbare milieugebruiksruimte.

De referentiesituatie dient te bestaan uit de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. De huidige situatie is in het MER beschreven. De Commissie constateert dat de autonome ontwikkeling (per thema) in dusdanige algemene bewoordingen is gegeven (bijvoorbeeld pagina 40, 51, 71) dat niet duidelijk is wat nu wel en niet is betrokken bij de referentiesituatie.

---

³ MER pagina 21 "bij alle mogelijke ontwikkelingen dienen de bestaande waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie minimaal te worden gehandhaafd"

⁴ De zienswijze van de Stichting werkgroep milieubeheer Rhenen geeft aan dat niet duidelijk is welk alternatief nu het beste aansluit bij de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt.

2.3 Effectbeoordeling

De effectbeoordeling is per milieuonderwerp gegeven. De Commissie is van oordeel dat de beschrijving van milieueffecten van de in het MER opgenomen alternatieven niet navolgbaar is. De Commissie is verder van mening dat het detailniveau van de gegeven informatie in het MER onvoldoende is. De effectbeoordeling geeft onvoldoende beeld van milieueffecten van het plan en de verschillen tussen de alternatieven.⁵ Hieronder wordt dit toegelicht.

2.3.1 Beoordelingskader

In de diverse hoofdstukken wordt een tabel gegeven met daarin de criteria per onderwerp. Er ontbreekt een onderbouwing van de criteria in het beoordelingskader. Bijvoorbeeld: in tabel 3.1 staat het beoordelingskader landschap en cultuurhistorie, maar de daarin genoemde criteria worden niet beschreven. Verder is de Commissie van oordeel dat voor zover de effectbeoordeling navolgbaar is, deze niet overal lijkt te kloppen (zie de volgende paragrafen).

2.3.2 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Het plangebied heeft belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Dit blijkt ook uit het MER (pagina's 33–39). Er ontbreekt echter een objectieve en methodische onderbouwing van deze waarden, waardoor het beoordelingskader (tabel 3.1) tamelijk willekeurig gekozen lijkt. Het beoordelingskader wordt ook niet toegelicht, waardoor onduidelijk is waarom het facet archeologie buiten beschouwing wordt gelaten evenals andere aspecten van de cultuurhistorie, zoals monumenten.⁶

In het MER zijn deelgebieden beschreven. De Commissie constateert dat de deelgebieden waar nauwelijks (Heuvelrug) tot geen (Uiterwaarden) agrarische bedrijven zich bevinden, volledig zijn uitgewerkt. Het MER constateert terecht dat het Binnenveld een grote landschappelijke variatie kent. Bij de beoordeling van de effecten komt deze variatie niet meer terug.

De effecten van het plan op landschap en cultuurhistorie worden op hoofdlijnen beschreven. De Commissie is van oordeel dat de in het MER genoemde effecten deels niet correct (intensivering en schaalvergroting heeft volgens het MER geen effect op de landschapsstructuur en de landschapselementen) en deels niet te verifiëren (effecten worden opgeteld waar dat niet kan) zijn.

De Commissie merkt op dat het bestemmingsplan voor wat betreft landschap en cultuurhistorie goede aanknopingspunten biedt voor bescherming van de aanwezige waarden.⁷

---

⁵ De zienswijze van de Stichting werkgroep milieubeheer Rhenen gaat hier eveneens op in.

⁶ De provincie Utrecht geeft in haar zienswijze aan dat de archeologische beleidsadvieskaart ontbreekt.

⁷ De natuur- en milieufederatie Utrecht gaat daar in haar zienswijze op in.

2.3.3 Natuur

Natura 2000-gebieden

In de bijlage ammoniak wordt alleen van het alternatief “Intensivering en schaalvergroting” een viertal varianten doorgerekend. De varianten in dit alternatief blijken een toename in stikstofemissie met zich mee te brengen en daarmee ook een toename van de stikstofdepositie. In de dichtst nabij gelegen Natura 2000-gebieden is –in ieder geval voor stikstofdepositie– sprake van een overbelaste situatie. Het alternatief dat is doorgerekend leidt tot een toename in stikstofdepositie. Wat het effect van de andere alternatieven is, is niet duidelijk beschreven. Daarmee is niet aannemelijk gemaakt dat significant negatieve gevolgen op voorhand zijn uit te sluiten. Wanneer significant negatieve gevolgen niet zijn uit te sluiten, dient een Passende beoordeling te worden opgenomen in het MER.⁸

De Commissie constateert verder dat in het MER geen inzicht is gegeven in:

- de mogelijke cumulatieve effecten op Natura 2000-gebieden;
- de mogelijke mitigerende maatregelen en de effecten daarvan.

Flora- en faunawet

In het MER wordt een score op “beschermde soorten” gegeven. De Commissie constateert dat een quick scan met informatie over zowel de huidige situatie als de mogelijke effecten van het plan op de beschermde soorten zoals genoemd in de Flora- en faunawet ontbreekt. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is deze informatie relevant omdat daarmee eventuele risico's en mogelijke belemmeringen in te schatten zijn.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In de beschrijving van de huidige situatie is kort de EHS (in de provincie Utrecht valt de EHS onder de zogenoemde “Groene contour”) besproken. Het is echter onduidelijk in hoeverre er binnen de EHS negatieve of positieve effecten optreden door veranderingen in recreatie- druk/-patroon of waterkwaliteit en of er sprake is van beïnvloeding van zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond van de Wet ammoniak en veehouderij.⁹

2.3.4 Geur

Het MER geeft in een bijlage de absolute totale geuremissie in Ou/m^3 in de huidige situatie en alleen van het alternatief “Intensivering en schaalvergroting” (met een viertal varianten) voor het gehele plangebied. Over het algemeen worden de effecten op geurhinder door middel van contourkaarten weergegeven, omdat dit inzicht geeft in waar mogelijke knelpunten zijn of kunnen ontstaan. Dat is in dit MER niet het gedaan.

De Commissie constateert dat niet duidelijk wordt:

- de geurbelasting in de deelgebieden bij de verschillende alternatieven en hoe dit zich verhoudt tot de huidige situatie;
- de cumulatieve geurhinder;

---

⁸ Zoals ook opgemerkt in de zienswijze van de natuur- en milieufederatie Utrecht.

⁹ In de zienswijze van de provincie Utrecht wordt ingegaan op de EHS en de ‘nee-tenzij toets’.

- de mogelijke veranderingen op de geurbeleving in de deelgebieden. Het toekomstige leefklimaat kan in sommige deelgebieden slechter worden in vergelijking tot het huidige leefklimaat en in andere deelgebieden juist beter;
- de mogelijke consequenties voor het eventueel op te stellen gemeentelijke geurbeleid, alsmede wat voor effect dit plan kan hebben op het geurbeleid van buurgemeenten.

2.3.5 Luchtkwaliteit en geluid

Ten aanzien van de effecten op luchtkwaliteit (fijn stof) en geluid is in het MER alleen een beoordeling gegeven van de effecten door verkeer. Er is niet gekeken naar de effecten van de ontwikkelingen in de veehouderij en mogelijke andere ontwikkelingen zoals mestbe- en verwerking. Er zijn geen berekeningen en/of contourenkaarten gegeven. Ook is geen inzicht gegeven in de hoeveelheid en ligging van woningen en andere gevoelige objecten.

De Commissie constateert dat niet duidelijk wordt:

- wat de belasting in de deelgebieden bij de verschillende alternatieven is en hoe dit zich verhoudt tot de huidige situatie;
- de cumulatie van effecten;
- de mogelijke veranderingen in de deelgebieden. Het toekomstige leefklimaat kan in sommige deelgebieden slechter worden in vergelijking tot het huidige leefklimaat en in andere deelgebieden juist beter.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

